

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№4

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2025

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 1809 sahifa.

E'lon qilishga 2025-yil 7-aprelda ruxsat etildi.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoiraz Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldix'o'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongirاتبay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilkhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher

08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 Makroiqtisodiyot
08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 Ekonometrika va statistika
08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 Marketing
08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 Menejment
08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 28-fevraldagi
333/5-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

Цифровизация социально-трудовых отношений: вызовы и перспективы для работников	18
Абдумухтаров Анваржон Акрамжонович	
O'zbekistonda faoliyat ko'rsatayotgan soliq to'lovchi yuridik shaxslarning iqtisodiy faoliyatini rag'batlantirish masalalari.....	26
To'xtaboyev Nuriddin Isomiddin o'g'li	
Ecotourism in Protected Areas: A Literature Review.....	32
Ismoilova Maftuna Mamat qizi	
Iqtisodiyotning innovatsion rivojlanishi sharoitida xizmatlar sohasini rivojlantirishning hududiy xususiyatlari.....	38
Primova Shaxlo Jumayevna	
Statistik baholash va ekonometrik modellashtirish orqali biznes rivojlanish tendensiyalarini samaradorligini baholash.....	43
Xabibullayev Ibrohim, Saidova Marhabo Xabibullo qizi	
Tijorat banklarida xususiy kapital hisobi va auditini takomillashtirish	52
Qodirova Zilola Maxmud qizi	
Qo'shilgan qiymat solig'i ma'muriyatchiligining ilg'or xorij tajribasi.....	57
Erkayev Nodir Xudayberdiyevich	
O'zbekistonda yashil iqtisodiyotni joriy etish holati va asosiy yo'nalishlari.....	71
Madraximova Zulfiya Nurmatovna, Ishankulova Komila Kurbanovna, Ortiqboeva Aziza Xolmurza qizi, Omonkulova Ro'zigul Akmaljon qizi	
Challenges and opportunities in implementing green economy indicators in uzbekistan's industrial sector under the fourth industrial revolution.....	76
Shodmonov Ruslan Golib ugli, Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich	
Rivojlangan mamlakatlarga ishchi kuchi oqimi va O'zbekiston mehnat bozoridagi o'zgarishlar.....	89
Tilabova Kumush Farhod qizi	
Mamlakatda "yashil" iqtisodiyotni rivojlantirishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlarini takomillashtirish	95
Yuldashboyev Azizulloh Bunyodbek o'g'li, Matkarimov Inomjon Baxtiyorovich	
"Ta'lim muassasalarida moliyaviy resurslarni samarali rejalashtirish va boshqarish"	101
Bauyetdinov M.J., Medetbayeva D.T.	
Enhancing utilization and minimization of renewable energy systems in uzbekistan	105
Tojirova Hamida Umedovna	
Tijorat banklari daromadini oshirishda aholining savodxonligi va xulq atvorining roli	114
Shakhlo Davirova	
2020–2024-yillarda o'zbekistondagi iqtisodiy o'sish dinamikasi	120
Akbarov Nodir, Ibodullayev Navro'zbek	
O'zbekistonda xalqaro moliyaviy institutlarning yashil moliyalashtirish jarayonidagi roli va strategik yo'nalishlari	125
Gulmira Axmadjonova Xabibulla qizi	
Sug'urta tizimiga raqamli texnologiyalarning ta'siri	133
Uzaqova Kamola Bexzodovna, Yahyoyev Bahriddinxon Bahroil o'g'li	
Improving payment services practices in commercial banks: strategies for efficiency and security	138
Mamayusuf Abdusamatov	
Jahon moliya tizimi: asosiy tendensiyalar va rivojlanishning innovatsion yo'nalishlari	143
Ataniyazov Jasurbek Xamidovich	
Повышение конкурентоспособности экологического туризма Узбекистана путём развития всесезонных горных туристических центров.....	150
Ахмедходжаев Равшан Темурович	
Xo'jalik yurituvchi subyektlar tashqi iqtisodiy faoliyatida valyuta operatsiyalarini takomillashtirish	157
Safarov Alisher Ibrohim o'g'li	

Oliy ta'lim tizimini miqdoriy va sifat ko'rsatkichlari asosida baholashning kompleks metodologiyasi.....	163
Hakimova Mushtariybonu Hamid qizi, Bozorova Muazzam Hamid qizi	
Ko'chmas mulkni boshqarish samaradorligini baholashning uslubiy yondashuvlari	167
Mirdjalilova Dildora Shuxratovna	
Xizmatlar sohasini rivojlantirishda kichik biznesning ahamiyati va uning innovatsion rivojlantirishdagi muhim xususiyatlari	173
Ulasova Oygul Baxtiyorovna	
Результаты долгосрочного прогнозирования и стратегического анализа эффективной организации современного управления жилищным фондом.....	178
Бердиева Дилфуза Ахатовна	
Improving long-term assets accounting and auditing	184
Gulboy Yusupov	
Davlat budjeti va xususiy sektor ishtirokida oliy ta'limni moliyalashtirishning optimal modeli.....	189
Bozorov Alisher Ro'zimurodovich	
Xufyona iqtisodiyotni qisqartirishda soliq islohotlari va raqamli texnologiyalar: O'zbekiston tajribasi va xalqaro yondashuvlar.....	193
Choriev Makhmayokub, Karimov Mamurbek, Xamrayev Olimjon, Urazov Mansur	
Bank aksiyalarining bozordagi narx dinamikasi va unga ta'sir etuvchi omillar	200
Nomozov Samandar Shuxrat o'g'li	
Sanoatda rivojlanish kafolati: moliyaviy boshqaruvni raqamli transformatsiya orqali avtomatlashtirish.....	206
To'qlijev Abdirauf Bahodir o'g'li	
Inson kapitalini rivojlantirishning jamiyat farovonligi, aholi daromadlariga ta'siri.....	214
Bozorova Saxobat Abdujapparovna	
Анализ конкурентной среды: методология, примеры и этапы процесса.....	219
Садикова Раъно Абдуллаевна	
Tijorat banklarida muammoli kreditlarning nazariy asoslari va ular bilan ishlash mexanizmining zaruriyati	225
Salixova G.J	
Iqtisodiyotda energiya xavfsizligiga erishishning xorij tajribasi.....	230
Samandarov Og'abek Alisher o'g'li	
Measuring methodologies of influence of the esg factors	235
Tolipova Feruza Alisherovna	
Совершенствование налогового администрирования в условиях экологически устойчивого развития.....	240
Омонов Отажон Журакулович	
Moliyaviy vositalar asosida erkin iqtisodiy zonalarni rivojlantirish strategiyasini takomillashtirish	249
Quziev Ravshan Ramazanovich	
Методологические аспекты внедрения управленческого учета в университетах Узбекистана.....	253
Каршиева Мохинур Олим кизи	
Budjet tashkilotlarida tovar-moddiy zaxiralar hisobini takomillashtirish (tibbiyot muassasalari misolida)	257
Tulyaganov Abdumalik Abdiraximovich	
Умные города как фактор экономического развития.....	261
Нозима Кахрамоновна Хакбердиева	
Перспективы зеленого фактора экономического роста в Республики Узбекистан.....	266
Исламова Насиба Улугбек кизи, Абдурашидов Отабек Улугбекович, Мамасалиева Мукаддас Ибадуллаевна	
Qurilish korxonalarida sifat menejmentini joriy qilish mexanizmlarini takomillashtirish	270
Ergashev O'tkir, Saidov Mash'al Samadovich	
Xorazm viloyatida eksportni rivojlantirish uchun potensial imkoniyatlar va ularni baholash.....	275
Fozil Xolmurotov	
Maishiy xizmatlar sohasini davlat tomonidan tartibga solishning nazariy jihatlarini.....	282
Quliyev Begimqul Melikovich	

O'zbekiston hududlarida chakana kreditlashning o'sishi.....	289
Eshqobulova Charos O'roq qizi	
Empowering uzbekistan's grain enterprises: innovative strategies for sustainable growth and operational efficiency.....	292
Kurbanova Dildora Abdurakhmanovna	
Kapital investitsiyalarga doir axborotlarni xususiy kapital to'g'risidagi hisobotda aks ettirish uslubiyatini takomillashtirish	298
Boronov Bobur Farxodovich, Muxammadiev Zarrux Umarovich	
To'qimachilik korxonalarining yashil iqtisodiyotga o'tishi va yengil sanoat korxonalarini muqobil energiyadan samarali foydalanish yo'llari	303
Xolbekova Feruzaxon Rasulovna, Jalolova Aziza Jalol qizi	
Research on the effects of interest rate, inflation rate and gross domestic product (GDP) on the level of foreign direct investment (FDI) inflows (evidence from Uzbekistan).....	307
Azimov Shakhzod	
Organik mahsulotlar eksportini rag'batlantirishda maqsadli bozorlarga yo'naltirilgan marketing strategiyalari.....	314
Xidirov Shohrux Bobir o'g'li	
Korxona iqtisodini barqarorligini ta'minlash masalalari.....	319
Abdullayev Maqsud Abdumaxmudovich	
Внедрение инновационных методов управления человеческих ресурсов в строительных компаниях.....	323
Джураева Гузаль Шавкатовна	
Sug'urta zararlarini baholashda sun'iy intellektni qo'llash istiqbollari	328
Shoraximova Zilola Nasirdjonovna	
O'zbekiston Respublikasi mahalliy budjet tizimini moliyalashtirish masalalari	332
Qo'ldoshev Diyor O'rol o'g'li	
Raqamli texnologiyalar asosida raqamli ekotizimlar va ularning biznes-jarayonlarga ta'sirini aniqlashga ilmiy qarashlar tahlili	336
Suvanova Dilnoza Dilmurod qizi	
Innovatsion salohiyatni oshirish asosida qurilish materiallari sanoati korxonalarining boshqaruv mexanizmlarini takomillashtirish	342
Xaydarova E'zoza Shukurullayevna	
Aholi turmush darajasini dinamik kontekstli normallashtirish va moslashuvchan vaznlar usuli orqali baholash	352
Xolto'rayev Islom Ilhomovich, Ollokulova Feruza Mansurovna	
O'zbekiston Respublikasida xufiyona iqtisodiyotini qisqartirish va mamlakat rivojlanishiga uning ta'siri.....	358
Baxtiyorov Sherali Muzaffarovich	
Qayta tiklanuvchi energiya manbalari qurilmalarini aholi tomonidan xarid qilish va kompensatsiya ajratish jarayonlarini raqamlashtirish hamda tizimlar integratsiyasi istiqbollari.....	362
Ochilov Abdujabbor Akramovich	
O'zbekistonda kambag'allikni qisqartirish va aholi farovonligini oshirishda chet el tajribasining afzalliklari.....	369
Raxmatullayeva Shaxnoza Xamidovna, Akbarova Iroda Samatovna	
Qurilishda loyiha boshqaruvi konsepsiyasining mazmuni	375
Pulatov Shaxron Axmedovich	
Loyiha budjeti va uning ijrosini ta'minlash masalalari.....	379
Murodova Mohigul Chori qizi, Xamidov Odil Davurovich	
Qishloq xo'jaligidagi chorvachilik tarmog'ining iqtisodiy faoliyatini o'rta muddatli statistik prognozlarini tuzish (Andijon viloyati misolida).....	390
Iskandarov Davlatbek Xursanbekovich, Urishev Baxtiyor Abdusamatovich, Muydinov Xusniddin Nuriddin o'g'li	
Innovatsion faoliyatning iqtisodiy samaradorligini baholash va rivojlantirish yo'llari.....	397
Qurbonov Tolmasjon Namoz o'g'li, Shodiyev Fazliddin Qalandar o'g'li, Holmirzayeva Gulruh Akbarovna	
Fond bozorida kompaniyaning investitsion jozibadorligini baholash uslubiyoti	403
Yulduz Usmanova	
Jahon bozoriga kirishda elektron bozorlarning ahamiyati	411
Hamroyeva Umda	

Comparative statistical analysis of foreign trade indicators of the Republic of Uzbekistan	415
Abdualilova Bibisora Bakhodir kizi	
Yaxshi korporativ boshqaruv orqali aksiyadorlik jamiyatlarining kapital qiymatini oshirish: metodologik yondashuv.....	423
Urinov Bobur Nasilloevich	
JAS – barqaror qishloq xo'jaligini rivojlantirishning yapon modeli vositasi	423
Baynazarov Elmurod Erkinovich	
Xususiy banklarning depozit operatsiyalarini mustahkamlash yo'llari	435
Olimov Abror Axadjon o'g'li	
The impact of digital financial technologies on the financial system.....	439
Yahyoyev Bahriddinxon Bahroil o'g'li, Pardayev Olim Mamayunosovich	
Korxona eksport salohiyatini oshirishning "yashil" marketing mexanizmi	443
To'rayev Shohrux Halimovich	
O'zbekistonda ichki turizmni rivojlantirishda turistik oqim mavsumiyligini boshqarish yo'llari	448
Fayazov Muxiddin Sobirovich	
Sanoat korxonalarida qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan foydalanish bo'yicha xalqaro tendensiyalar	453
Bobobekov Ergash Abdumalikovich	
Ayollar tadbirkorligining tarixi: O'zbekiston va dunyo bo'yicha rivojlanishi.....	459
Burxanova Sabo Tulanovna	
Qimmatli qog'ozlar bozorida investorlar risklarini pasaytirishni takomillashtirish yo'llari.....	466
Xalilov Umid Ishtemirovich	
Korxona moliyaviy ko'rsatkichlari tahliliga fundamental yondashuv.....	470
Dilshodjon O'rinov, Sanobar Ismoilova	
Iqtisodiy o'zgarishlar davrida korxonalar moliyaviy barqarorligining ta'minlanishi omil va mezonlari	475
Xolbekova Dilobarxon Rasuljon qizi	
Cash accounting as a tool of financial discipline and transparency in the public sector	481
Marqaboyev Sardorbek Abdusalomovich, Annayev Abdurasul Abdurashidovich	
Пути совершенствования практике финансирования социального предпринимательства.....	486
И.Ж.Исаков	
O'zbekistonda an'anaviy resurslar va qayta ishlanadigan energiya manbalarini rivojlantirish imkoniyatlaridan unumli foydalanish	490
Normurodov Xusan Eshmaxmatovich, Kaxramanova Sevdal Shamsiddin qizi	
Ijtimoiy salohiyat – hududiy iqtisodiyotni rivojlantirishning boshqaruv obyekti sifatida.....	497
Erkayeva Gulbahor Panjiyevna, Zoirov G'olibjon Toshtemir o'g'li	
Xorazm oziq-ovqat bozorida mahsulotlarning raqobatbardoshligini oshirishda marketing faoliyatlarini baholash usullari	503
Abdikarimova Zilola Baxramovna	
Переход к зелёной энергетике узбекистана как возможность достижения устойчивого экономического роста	508
Бай Жин Хуан (Bai Jin xuan)	
Изучение условий финансирования проектов международными банками развития	513
Жалилова Барнохон Суръатжоновна	
O'zbekiston respublikasi budjet jarayonida budjetlarning ochiqqligi va jamoatchilik ishtirokini oshirish.....	517
Shodmonqulov Temurbek Ulug'bek o'g'li	
Chiqib ketayotgan aktivlarni hisobga olish va baholash masalalari	522
Kuziyeva Dinora Bahodirovna	
Asosiy kapitalga investitsiyalarning iqtisodiy o'sishga ta'siri.....	528
Qo'shbaqov Aybek Shovqiyevich	
Changes in employee benefits and human resource management in accounting system of the Republic of Uzbekistan	535
Ravshanbekov Lazizbek Tolibjon o'g'li, Toshpulatova Munisabonu	

Iqtisodiyot tarmoqlarida suv iste'molini boshqaruvining raqamlashtirish tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlarini takomillashtirish istiqbollari.....	541
Karimov Anvarjon Muqumjonovich	
Теоретические аспекты налогообложения доходов физических лиц на основе всеобщего декларирования	547
Усманова Мухлиса Сагдуллаевна	
Bank tizimini raqamlashtirish va uning bank barqarorligiga ta'siri.....	555
Sayfullayev Jamshidjon Xabibjanovich	
Kambag'allikni qisqartirish va aholi bandligini ta'minlashda tadbirkorlik faoliyatining o'rni	560
Saparov Ismat Chorshanbiyevich	
Innovatsion korxonalarda xarajatlar hisobining zamonaviy usullari	565
Turayev Og'abek Kaxramonovich, Ochilov Shavkat Toshmamatovich	
Дополнительные услуги в индустрии гостеприимства как эффективный инструмент продвижения бренда предприятия	570
А.И. Лесников, Д.В. Мамаева	
Преимущества и вызовы перехода на зелёную экономику	580
Умарова Гузал Гайратовна, Лапасова Камола Фарход кизи	
Yashil iqtisodiyot sharoitida hududlarda ishlab chiqarish korxonalarining iqtisodiy samaradorligini oshirish	586
Ibrogimov Sherzodbek Xalimjon o'g'li, Djurayeva MaxliyoXon Xayrullayevna	
Yashil iqtisodiy o'sishni ta'minlashda bevosita soliqlar rolini oshirish masalalari	591
Abdullayev Dilmurod Aliyar o'g'li	
The main directions for improving innovative activities in agriculture	598
Aytmuratova Miyrigul Zhalgasovna	
Klaster tizimi orqali O'zbekistonda qishloq xo'jaligining iqtisodiy o'sishi	605
Xaydarov Sardor Komil o'g'li	
Inklyuziv ta'lim: adolatli va teng jamiyat sari	610
Muxamedjanova Dilshodxon Muzaffarovna	
Yashil iqtisodiyot: muammo va yechimlar	615
Boymatov Xoliyor Qurbonovich	
Issues of using foreign loans in the development of the transport system in the Republic of Uzbekistan	621
Alimov Ilhomjon Ikromovich	
Проблемы и резервы развития пищевой промышленности в экспортном направлении.....	628
Ўролова Севара Бехзод кизи	
Оценка степени риска инновационной деятельности	634
Алиева Эльнара Аметовна	
Yashil innovatsiyalar, ularning turlari va omillari.....	638
Maxkamova Sayyora Shokirovna	
Qishloq xo'jaligida transport tizimidan samarali foydalanishning nazariy asoslari.....	641
Turdiyeva Irodaxon Ismoil qizi	
Soliq ma'murchiligida nazorat funksiyasi va unda kameral soliq tekshiruvi hamda takomillashtirish yo'llari.....	648
Hujamuradov Abrorbek Ro'zimurat o'g'li	
Sanoat korxonalarida xarajatlarni mahsulot tannarxiga taqsimlash metodologiyasini takomillashtirish istiqbollari	653
Safarov Javohir Ismoilovich	
Moliyaviy hisobotlarni shakllantirishda milliy standartlarni xalqaro standartlarga uyg'unlashtirish masalalari	659
G'aniyev Zafar Usanovich	
Ta'lim kreditini moliyalashtirish jamg'armasi faoliyati.....	666
Adilov Zuxriddin Marip o'g'li	
Tibbiyot muassasalarining moliyaviy ta'minoti va resurslardan foydalanish mexanizmlariga ta'sir qiluvchi omillar	670
Elmurodov G'ayratjon Abdumurodovich	
Tourism finance for sustainability: investing in green futures	674
Tashpulatov Sadriddin Sayfulloevich	

Ta'lim jarayonlarini boshqarishda mobil texnologiyalar	681
Esonova Mohiraxon Sodiqjon qizi, Ovхunov Iqboljon Abdunabiyevich, Sherzodbek Nabiyev Nurmuhammad o'g'li	
Banklarda risklarni nazorat qilishning amaliyoti	686
Jumanazarov Muzaffar Jumanazar o'g'li	
Налоговые реформы в Узбекистане: вызовы, достижения и перспективы	692
Садиков Искандар Гайратович, Буранова Лола Вахобовна	
Turizm xizmatlari samaradorligini baholash usullari va vositalari tahlili	704
Jiyanov Uktam Panjiyevich	
Korxona va tashkilotlarda xodimlarni boshqarish strategiyasi	712
Raxmonova Feruza Musakulovna	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti direktorlarini menejerlik faoliyatiga tayyorlashning ahamiyati	716
Dusmaxamedov Abduljalil Abdusabirovich	
Davlat korxonasini xo'jalik jamiyatiga o'zgartirishning foydali jihatlari	720
Z.D. Sanjarov	
The role and main types of agricultural tourism in Uzbekistan	724
M.Xolmuratova, G.N.Tojiyeva	
Цифровые технологии как драйвер повышения эффективности банковского маркетинга	727
Кахрамонов Хуршиджон Шухрат угли, Маннабова Хулкар Фарход кизи	
Потребительская стоимость товаров в условиях экономики Узбекистана	735
Мусаева Шоира Азимовна	
Valyuta risklarini boshqarishda metching siyosatining ahamiyatini oshirish	739
Yahuyayev Ziyodilla Lutfullayevich	
Yangi o'zbekiston iqtisodiyotida xususiy tadbirkorlikning roli va ahamiyati	744
Azimova Shoxista Salohiddinovna	
Improving the methodology for assessing the financial stability of banks	750
Sharipova N.H.	
Инструменты стратегического планирования и прогнозирования в управлении ООО "МТЕ ТЕХНИК": оценка и повышение финансовой стабильности	757
Нишоновна Муниса Одилжон кизи	
Актуальные вопросы налоговой политики	763
Бердыева Угулой Абдурахмоновна	
Ilm-fanni moliyalashtirish va innovatsiyalarni qo'llab-quvvatlash jamg'armasi	768
Ramazonov Javohir Bekzod o'g'li	
Jizzax viloyatida ekologik, rekreatsiya turizmlarini rivojlantirishning iqtisodiy samaradorligini baholash va uni prognozlashtirish	773
G'apparov Azim Qayumovich	
Qashqadaryo viloyatida ekologik va yashil texnologiyalarga kiritilayotgan investitsiyalar	781
Meylikov Fazliddin Abduhalim o'g'li, Buriyev Shaxbos Baxtiyorovich	
Biznes subyektlari auditida soddalashtirilgan moliyaviy hisobot tayyorlash usulini qo'llash xususiyatlari	786
Tajekeev Ziyatdin Kobeysinovich	
Biznes jarayonlarni modellashtirishning nazariy asoslari	791
Mullajonova (Matchanova) Shaxsanam Taxiroyva	
Raqamli xizmatlar bozori: elektron tijorat orqali xizmat ko'rsatishning yangi bosqichlari	796
Maxammadaliyeva Muslimaxon Sherali Qizi	
"Yashil iqtisodiyot"ga o'tish zaruriyati va uni barqarorlashtirishning ahamiyati	800
Musurmankulova Gulchehra Isabekovna	
Ekologik turizm nuqtai nazaridan turizm marketingining usullari va asosiy vositalarining xususiyatlari	806
Yokubjonova Xulkarbonu Yokubovna	
O'zbekiston iqtisodiyotida turizmning o'rni va rivojlanish istiqbollari	815
Qosimova Fazilat, Kalandarov Ravshan	
Korporativ strategiyani ishlab chiqish bosqichlarining tahlili	819
Xidirova Marg'uba Rustamovna, Abduvasiyeva Marjona Anvarovna	

Mamlakatimiz turizmini rivojlantirishda investitsiyalarni jalb qilish bo'yicha o'tkazilayotgan islohotlarning o'rni.....	823
Ayubov Ilyos Ilxomovich, Nuridinov Bexruz Akbar o'g'li	
Hududlarda tadbirkorlarning islomiy investitsiyalardan foydalanish niyatlariga undovchi omillarning empirik tadqiqoti.....	829
Irgasheva Gulbahor	
Davlat vositalari yordamida innovatsion faoliyatni moliyaviy rag'batlantirish yo'nalishlari	836
Baxriddinov Nodirbek Zamirdinovich	
Важность качества управления на предприятиях общественного питания.....	842
Абдуллаева Зульфия Иззатовна, Махмудов Суннатжон Абдужаббор Угли	
O'zbekistonda "yashil" moliyalashtirishni rivojlantirish yo'nalishlari	848
Shaislamova Nargiza Qabilovna	
Mahalliy budjetning qo'shimcha daromadlarini shakillantirish yo'nalishlari.....	856
Yuldashev Javohirbek Ikromjon o'g'li	
Davlat moliyaviy nazoratida axborot texnologiyalaridan foydalanishni kengaytirish masalalari	860
Ro'zimatova Nigora Abdullaevna	
Принципы «справедливой стоимости» в мсфо: достоинства и проблемы применения в банках узбекистана	869
Айтмуродова Рушана Бахтиеровна	
Yashil iqtisodiyot loyihalarini moliyalashtirishning nazariy jihatlari	876
Allaberganova Asalxon Kadirovna	
Davlat moliyaviy nazoratini tashkil etish hamda amalga oshirish tartibini takomillashtirish	880
Xasanov Ruslan Raxmatovich	
Yirik soliq to'lovchilar va ularning investitsiyaviy faolligini investitsiyaviy chegirmalar orqali rag'batlantirish	883
Tohirov Shuhrat Niyoz o'g'li	
MHXS bo'yicha moliyaviy hisobot tayyorlashda foydalaniladigan tuzatuvchi buxgalteriya yozuvlar.....	888
Sheraliyev Xayrulla Karimovich	
Qurilish korxonalarida investitsiyalarni boshqarishning xorijiy tajribalari va ularni mamlakatimizda foydalanish yo'llari	894
Karimov Inomjon Ortikbaevich	
Davlat xaridini tashkil etishning ijtimoiy-iqtisodiy amaliyati va uni iqtisodiyotga ta'siri.....	900
Burxanov G'ofur Baxodirovich	
Влияние технологических инноваций на международные финансовые рынки, а также на финансовый рынок нашего государства.....	904
Бабаназарова Гульзар Зиуатдиновна	
Strategic development of global companies in modern conditions.....	909
Nasimov Bakhtiyor Vasiyevich	
Hududlarda sog'liqni saqlash tizimi asosiy ko'rsatkichlarini noaniq modellashtirish yordamida kompleks baholash.....	914
Ismoilova Dilfuza Ibodullayevna	
Tijorat banklari faoliyatini transformatsiyalashuv jarayonlarini takomillashtirish.....	923
Kulboyeva Nargiz Majitovna	
Сущность и причины возникновения проблемных кредитов	929
Улмасой Ахмедова Хусан кизи	
The use of digitalization and technologies in updating credit policy.....	934
Otabek Ma'mirjon ogli Azimov	
Финансовое моделирование сценариев развития предприятия с использованием методов многокритериального принятия решений (МКПР).....	938
Axmedov Akbarali Sultonmurodovich, Yuldosheva Gulnoza Abdinabievna	
Yuqori samarali energiya tejash texnologiyalari va katalizga asoslangan konversiya jarayonlari.....	945
Yusupov Ulug'bek Mamayusupovich	
Kambag'allikni kamaytirish maqsadida aholining ijtimoiy himoyalash mexanizmini takomillashtirish	951
Kasimova Gulyar Axmatovna	

Tijorat banklarida foiz riski muammosi	957
Turdiyev Abdulhakim Kulbazarovich	
Milliy mahsulotlarni tashqi bozorlarga olib chiqishdagi to'siqlarni bartaraf qilish choralari.....	964
Abdivaliyev Shahzodbek Xayrullayevich	
Kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni moliyalashtirish usullari.....	970
Kaxorova Zamira Safaraliyevna	
O'zbekistonda mehmonxonalarda ovqatlantirish xizmatlarini takomillashtirish konsepsiyasi: strategik yondashuv.....	974
Yaxshiyev Xusniddin Tolibovich	
O'zbekiston sanoatida "yashil texnologiyalar" dan foydalanish va barqaror rivojlanish.....	979
Ubaydullaeva Gulchehra Erkabaevna	
Sanoat korxonalarida resurslarini rejalashtirish (ERP) tizimlarini joriy etishning orqali iqtisodiy samaradorlikni ta'minlash yo'llari.....	985
Azizov Abdulla Abdisalamovich	
Yashil texnologiyalar asosida sanoatni modernizatsiya qilish	990
Muftaydinov Mansur Kiyomidinovich	
Ta'lim va ilm-fan rivoji – taraqqiyot garovi	995
Jamalova Gulnora Gulomovna	
Yashil iqtisodiyot sharoitida turizm sektorida barqaror bandlikni ta'minlash masalalari.....	1000
To'rabekov Sohijon Sherboy o'g'li	
Yashil energitikasi integratsiya qilish va energiya samaradorligini oshirishning zamonaviy usuli (aqlli tarmoqlar-smart grids)	1007
Karimova Salima Elamonovna	
Yashil iqtisodiyot sharoitida soliqlarni raqamlashtirishni takomillashtirish	1012
Jo'rayev Botir Abdiyevich	
Yashil iqtisodiyotda tiklanadigan energiya manbalaridan foydalanish samaradorligi (TEM ko'rsatkichlar izohi)	1018
Sharifova Nargiza Djurayevna	
Экономическое образование молодёжи основа будущего страны.....	1023
Айматова Фарида, Айтиниязова Наргиза	
Biznes turizmining bugungi kundagi rivojlanish tendensiyasi.....	1028
Yangiyeva Sabrina Ixtiyorovna, Daniyarova Feruza Bahriddinovna	
Особенности кредитования сельскохозяйственных организаций и этапы его развития.....	1032
Ж.Я.Нуриллаев	
Xorijiy tajriba asosida O'zbekiston yashil iqtisodiyotini takomillashtirish yo'llari.....	1039
Xikmatova Husnora Fatxulla qizi	
Yashil iqtisodiyot sharoitida kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirishda davlatning roli	1045
Umarov Muzaffar Yusupbayevich, Otamurodov Rasulbek Batirovich, Xaitbayev Jasurbek Otaxanovich, Atadjanov Kadambay Sapayevich	
Mintaqada raqamli transformatsiya rivojlanishida moliyaviy texnologiyalarning ahamiyati.....	1052
Rustamov Jasurbek Ravshanbek o'g'li	
Tijorat banklaridan olingan kreditni qaytarishda foiz stavkalari ta'sirining tahlili.....	1058
Xanmuratov Roushenbek Xalmuxammetovich, Vaxabov.A.V	
Tabiiy va sun'iy tolalarning ekologik ta'siri va yashil ishlab chiqarish texnologiyalariga o'tish bosqichlari.....	1066
Raximov Furqat Jalalovich	
Maishiy kimyo tovarlari B2B taqsimotida chakana savdo tarmoqlari bilan marketing asosidagi strategik hamkorlik	1071
Ro'ziyeva Farzona Komiljon qizi	
Мировой финансовый кризис и его влияния на состояние экономики Узбекистана	1076
Раупова Мхлисахон Ибрахимжон кизи	
Uzoq muddatli aktivlar hisobini xalqaro standartlar asosida takomillashtirish.....	1087
Hakimov Faxritdin Abdusattorovich	
O'zbekistonda tadbirkorlikni rivojlantirishning o'ziga xos xususiyatlari	1093
Djo'rayeva Lola Abdugabbarovna	

Yo'l qurilish tashkilotlarida yo'l qurilish ko'lamini oshirib, samarali resurslar taqsimotini ishlab chiqish.....	1099
Raximov Dilshodjon Turdiali o'g'li	
Ilg'or xorij tajribalaridan O'zbekiston amaliyotida foydalanish imkoniyatlari	1104
Karimova Komila Daniyarovna	
Ichki audit samaradorligini tahlil qilish metodologiyasi.....	1111
I.G'.Isroilov	
Выведение практического сотрудничества на качественно новый уровень государств центрально-азиатского региона в укреплении концепции «зеленой экономики» в эпоху глобализации.....	1117
Парпиева Наргиза Тахировна	
Kimyo sanoati korxonalarida lean production konsepsiyasidan foydalanish istiqbollari	1122
Gulbayeva Feruza Islomovna	
Qimmatli qog'ozlar bozorida auditorlik xizmatlarining ahamiyati.....	1127
Maxmudov Saidjamol Kadirjanovich	
Tijorat banklari resurs bazasini mustahkamlash yo'llari	1131
Allaberganov Sirojali Saxatovich	
Теоретические основы формирования понятия «финансовая стабильность» Часть II	1143
Алиева Сусанна Сейрановна	
O'zbekiston moliya tizimini raqamlashtirishning rivojlanish tendensiyalari.....	1148
Tashmatova Rano Gaibovna, Qodirov Nurhayot Normuhammad o'g'li	
Theoretical basis of the use of modern information technologies in accounting	1154
Annayev Abdurasul Abdurashidovich, Tojiboyev Jasurbek Shavkat o'g'li, Rustamov Suxrob Asror o'g'li	
Moliyaviy bozorlar chayqalmoqda: investorlar uchun yangi signalmi?	1158
Xushvaqov Islombek Muxammadi o'g'li, Yaxshiboyev Jahongir Abdualimovich	
Yashil moliyalashtirish va esg samaradorligining iqtisodiyot barqarorligidagi o'rni.....	1166
Yusupov Sherzodbek Baxtiyor o'g'li, Atadjanov Kadambay Sapayevich, Madraimov Xabibulla Madaminovich	
Tijorat banklarida muammoli kreditlarni kamaytirish bo'yicha tizimlarni takomillashtirish yo'llari	1170
Bekmurodova Mahbuba Mahmudovna	
Maqola: Globalizatsiyada inson resurslarini boshqarishda raqamli transformatsiyaning rejasini tuzish	1177
Salimjonova Gulhayo Asliddin qizi, Ovxnunov Iqboljon Abdunabiyevich, Nabiye Sherzodbek Nurmuhammad o'g'li	
Turizm sanoatida Internet-marketing vositalari va ulardan samarali foydalanish	1182
Babaev Jo'rabek	
Ishlab chiqarishni boshqarishda mahsulot tannarxini kalkulyatsiya qilishning ahamiyati	1190
Asqarova Lobarxon Usmanjanovna	
O'zbekistonda ichki turizm faoliyatini rivojlantirishda transport infratuzilmasini boshqarishning tashkiliy-iqtisodiy jihatlarini	1194
Turopov Maqsudjon	
Kichik biznes faoliyatini rivojlantirishda soliq siyosatini takomillashtirishning ahamiyati	1199
Abdurahmonov Abdumalik Abdug'ani o'g'li	
Madaniy-tomosha xizmatlarining tahlili va uni rivojlantirish yo'llari	1204
Annayev Abdurasul Abdurashidovich	
Цифровизация экономики и генезис стран мирового хозяйства	1211
Камилова Наргиза Абдукажоровна	
“Oila va xotin-qizlarni qo'llab-quvvatlash jamg'armasi” faoliyati	1216
Xushmurodov Baxtiyor Turg'un o'g'li	
Soliq stavkalarini tabaqalashtirish asosida soliq to'lovchilar iqtisodiy faoliyatini tartibga solish mexanizmlari.....	1220
Abduraimova Nigora Abdugapparovna	
O'zbekistonda yashil iqtisodiyotga o'tish va barqaror rivojlanishga ta'sir etuvchi omillar	1223
Xamdamov Shoh-Jahon Rahmat o'g'li	
Mintaqaning eksport salohiyati tahlili asosida istiqbolli y'nalishlarni aniqlash (Xorazm viloyati misolida).....	1229
Ibadullayev Ergash Bakturdiyevich	

Uy-joy kommunal xo'jaligini mintaqada innovatsion rivojlantirishni boshqaruvi	1235
Adilova Yulduz Shavkatovna	
Bank tizimi likvidligini ta'minlash vositalari va usullarini takomillashtirish	1239
Poyonov Bobir Bekmurod o'g'li	
Milliy brendlarni shakllantirish orqali tashqi bozorlarda raqobatbardoshlikni oshirish	1245
Muratbaeva Eleonora Muxamedjan qizi	
Charm mahsulotlaridan tayyorlangan bolalar transformatsion sumka ishlab chiqarish iqtisodiy samaradorligi	1250
Ismailov Nurulla Tuychibayevich	
O'zbekistonda qurilish materiallari ishlab chiqaruvchi korxonalar faoliyati: iqtisodiy tahlil va islohotlar zarurati	1256
Raximov Ilyos Ikramovich	
Yoqilg'i-energetika kompleksida innovatsion salohiyatni oshirish strategiyasi.....	1262
Nabiyeva Saidaxon Abduvaxabovna	
Banklarda moliyaviy xavfsizlik kategoriyasining evolyusiyasi.....	1268
Qobilov Muxammad Ayubxon Yusufjon o'g'li	
Развитие системы бухгалтерского учёта и отчётности на современном этапе	1273
Мамажонов Акрамжон Тургунович, Юсупова Малика Ботиралиевна	
Практика банковского кредитования предпринимательских субъектов сферы услуг в германии	1279
Мукарова Сарвиноз Маликовна, Каримова Азиза Махомадризовна	
Статистический анализ теневой экономики в узбекистане	1283
Кошанов Абдимурат Азат ули, Абдиразакова Асемай Жандулла кизи	
The importance of using digital technologies in business	1288
Makhmudova Munisakhon Abbos qizi	
0,4 kv kuchlanishdan ta'minlanuvchi suv nasoslarini tarmoq faza kuchlanishi yo'qolishidan himoyalash.....	1292
Xalikova Xurshida Abdullayevna, Nurova Malika Abduzairovna, Mustayev Ruslan Aktamovich	
Tijorat banklarida korporativ boshqaruv tizimining samaradorligini oshirish	1297
Dexkonova Sayidaxon Nurmuxammatovna	
Ijtimoiy-iqtisodiyot va markaziy osiyo mamlakatlari ijtimoiy sohada	1302
Usmanxo'jayeva Surayyo Muxtarovna	
Aksiyalarni ommaviy joylashtirish amaliyotini tashkil etish va o'tkazish bosqichlari	1307
Raimov Farrux Avazjon o'g'li	
Approaches to effective management of tax liabilities through tax auditing	1311
Abdullayev Abror Bozarboevich	
Tijorat banklarida aktivlarni sekyuritizatsiyalash tizimini takomillashtirish.....	1316
Axmedov Akbarali Sultonmurodovich	
Tashqi va ichki omillar ta'sirini hisobga olgan holda korxona moliyaviy holati barqarorligining tahlili	1325
Eshkuvatov Azizjon Baxtiyorovich	
Tijorat banklari tomonidan ajratilayotgan kreditlarning iqtisodiyotni rivojlantirishdagi roli	1330
Masharipov Rasulbek Jo'rabekovich	
Sun'iy intellekt asosida bank tizimini modernizasiya qilish va samaradorligini oshirish	1333
Boykulov Baxriddin Karshievich	
Aksiyadorlik jamiyatlarini moliyalashtirish manbalaridan samarali foydalanish.....	1338
Arifjanova Yayraxon Usmonxo'jayevna	
Ipoteka obligatsiyalarining mamlakat iqtisodiyotining o'sishidagi ahamiyati hamda mazkur obligatsiyalar bilan bog'liq risklar	1343
Ibrohimov Yorqinjon To'liqin o'g'li	
Анализ спроса и потребительского поведения на продукцию, выращенную гидропонным методом	1349
Дурманов Акмал Шаймарданович	
Global moliyaviy inqirozlar sharoitida aholi daromadlarining barqarorligini ta'minlash strategiyalari.....	1355
Qurbanov Ulug'bek Erkinovich, Nutfullayev Shohrux Mexli o'g'li	

“O‘zbekistonning “yashil iqtisodiyot”ga o‘tish strategiyasi: mavjud muammo va istiqbolli imkoniyatlar”	1359
Ismailov Dilshod Anvarjonovich, Akramova Aziza Abduvohidovna	
Aksiyadorlik jamiyatlarida davlat xaridlarini tashkil etish amaliyotini takomillashtirish.....	1366
Saidaxmedova Aida Mirzayevna	
O‘zbekistonda ekologik turizmni rivojlantirish masalalari	1372
Abduraxmonova Ziyoda Abdullayevna	
Netto ish haqini hisoblashning innovatsion usullari.....	1378
Mirmahmudov Murod Ismatovich	
Xizmat ko‘rsatish sohasida tadbirkorlik: iqtisodiy va ijtimoiy istiqbollar	1383
Xaydarova Shoxista Davranovna	
Texnologiya fanida sun‘iy intellekt va kompyuter texnologiyalaridan foydalanish	1388
Ashurov Nazar Raxmatullaevich	
Korporativ xaridlarni amalga oshirishdagi byurokratik to‘siqlar va ularni bartaraf etish usullari	1391
Qurbanov Shohboz Lutfillayevich	
Yashil yondashuvlar asosida barqaror iqtisodiyotni rivojlantirishning nazariy asoslari.....	1396
Ubaydullaev No‘monjon Isroilovich	
Qishloq xo‘jaligi mahsulotlarini SWOT va pestel tahlil qilish orqali iqtisodiy bashoratlash.....	1401
Karimova Maftuna Nurdinovna	
O‘tkir revmatik isitmasi bor bolalarda kardiometriya ko‘rsatkichlarining statistik tahlili	1407
Muxamadiyeva Lola Atamuradovna	
Ways to develop digital economy and electronic government in UZBEKISTAN	1418
Nuriddinova Dilshodaxon Abdulla kizi	
O‘zbekistonda hayot sug‘urtasining joriy etilishi va unga ta’sir etuvchi demografik omillar ta’siri.....	1422
Mirzamahmudova Madina Odiljon qizi	
Global iqlim o‘zgarishining turizm sektoriga ta’siri: muvofiqlashtirish va barqarorlikka erishish strategiyalari	1428
Karimova Shaxnoza Uktamovna	
Prospects for the development of islamic microfinance services in uzbekistan.....	1433
Sadullaeva Gulnoza Usmanovna	
Global iqlim o‘zgarishi riski uning mamlakat iqtisodiyoti moliyaviy sektoriga ta’siri	1439
Baratov Sa’dulla Norjigit o‘g‘li, Jo‘rayev Behzod Nuraliyevich	
Перспективы унификации налогов на землю и имущество	1444
Акбарова Нилуфар Нейматжановна	
Banklarda xalqaro moliyaviy hisobot standartlari (IFRS) asosida hisobot tuzish tartibi	1449
Arziboyeva Ravzaxon Sattarovna	
Kichik biznes subyektlari iqtisodiy xavfsizligini ta’minlash mexanizmini takomillashtirish	1454
Akbarov Abdulhamid Akmal o‘g‘li	
O‘zbekiston Respublikasi hududlarida demografik jarayonlarning dinamikasi tahlili	1458
Xamitova Mavluda Sindarovna	
Ta’minot zanjirlarini boshqarishda big datadan foydalanishni afzalliklari	1463
Yuldashev Abduhakim Abdukarimovich, Quryazov Quryozbek Ergash o‘g‘li	
Yashil texnologiyalardan keng foydalanish – yashil investitsiyalarning poydevori.....	1467
Xursandov Komiljon Maxmatkulovich	
Raqamli transformatsiya sharoitida tijorat banklarining strategik boshqaruv tizimini takomillashtirish yo‘llari.....	1470
Umurov Jasurbek Jamil o‘g‘li	
Digital neighbourhood contexts in youth employment and competency frameworks	1474
Gulsara Ostonaikulova	
Роль организации антимонопольной политики в национальной экономике в обеспечении экономической безопасности и конкурентоспособности.....	1482
Глазова Марина Викторовна	
Rivojlangan sug‘urta bozorlarida investisiya faoliyati tahlili.....	1487
Suyunov Isomiddin Tilovkobilovich	

O'zbekiston respublikasida qurilish kompleksining hozirgi holati va asosiy rivojlanish tendensiyalari.....	1491
Muxibova Guli Yarkinovna	
Aholining turmush farovonligini oshirishda kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning roli	1496
Ostanova Nargiza Baratovna	
Tadbirkorlik faoliyatini boshqarishda rahbarlik uslubi: demokratik rahbarlar	1508
Amonov Mehridin Oromiddinovich	
Korxonlarni rivojlantirishda yashil iqtisodiyot mexanizmlarini joriy etish	1513
Yusupov Bekzod Ulugbekovich	
O'zbekistonda sog'lomlashtirish turizmi infratuzilmasini rivojlantirishni ko'p omilli ekonometrik modellashtirish asosida prognozlash	1517
Norchayev Asatullo Norbo'tayevich	
"Ijtimoiy himoya" kategoriyasiga qaratilgan nazariy qarashlar evolyusiyasi	1526
Bobonov N.H	
Majburiyatlar hisobini xalqaro standartlar asosida takomillashtirishning nazariy asoslari.....	1532
Ikromova Odinaxon	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida sanoat mahsulotlari ishlab chiqarish sifatini oshirishda raqamli xizmatlarning obyektiv zarurati	1537
Norov Murodjon Mahmudovich	
Oliy ta'lim xizmatlari mohiyati va rivojlanish nazariyasi.....	1541
Iskandarov Shahboz Shavkat o'g'li	
Davlat-xususiy sheriklikka oid ilmiy yondashuv va qarashlarning rivojlanish tendensiyalari	1545
O'ktamova Nargiza Narzulla qizi	
Theoretical foundations of time series analysis in green economy	1552
Muradov Rustamjon Sobitkhonovich	
Korxona faoliyati samaradorligini baholashning kompleks yondashuvi: nazariya va amaliyot.....	1563
Xalilov Bekzod Axmatovich	
Aholi real daromadlarini shakllantirishda inson kapitalini rivojlantirishning roli.....	1568
Iskandarova Dilafruz Ikrom qizi	
Yashil iqtisodiyotda transportning tutgan o'rni.....	1573
Yuldasheva Saodat Arslanovna, Otanazarova Charos Baxtiyor qizi	
Xalqaro standartlar asosida hisob siyosati metodologiyasini takomillashtirish.....	1577
Qurbanboev Jurabek Eruvboevich	
Sanoat tarmoqlarini barqaror rivojlantirishda "yashil" iqtisodiyotdan samarali foydalanish istiqbollari.....	1585
Yuldasheva Saida Nematovna	
Mintaqaviy mehnat bozorini tartibga solishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlari.....	1593
Azadova Gulnoza Sardorbekovna	
O'zbekistonda yashil sug'urta mahsulotlarini rivojlantirishda xorij tajribalari	1600
Yusufov Asfandiyor Eldor o'g'li	
Понятие и типы финансовых шоков: макроэкономический контекст и микроуровневые последствия	1606
Захарова Ирина Борисовна	
Современное состояние оздоровительного туризма в Узбекистане	1611
Сирлибеков Хабибулло Шакарбоевич	
Impact of industrial development on macroeconomic indicators.....	1621
Olchinboyev Otabek Abdusamad ugli	
Анализ предпочтений на рынке электронной торговли в Узбекистане	1625
Уразов Комил Бахрамович, Хушмуродова Мадина	
Методы оценки деятельности акционерных обществ с учетом инвестиционных рисков.....	1639
Айтмуратова Улбике Жалгасовна	
Xalqaro moliyaviy markazlar va ularning jahon iqtisodiyotidagi roli.....	1645
Sharipova Shaxinabonu Orif qizi	
Development of modern tourism industry in Uzbekistan through smart technologies and digital transformation.....	1649
Master's student at Silk Road University	

Iqtisodiyotda qiymat nazariyasi asosida qishloq xo'jaligida qo'shilgan qiymatni shakllanishi.....	1656
Azizov Shohsuvor Yuldashevich	
Xo'jalik yurituvchi subyektlar, ularda hisobdorlik va boshqaruvda axborotlarning tahliliyligini oshirish masalalari.....	1659
Yusupov Azizbek Baxtiyor o'g'li	
"Yashil" iqtisodiyotga o'tishda xalqaro hamkorlik: O'zbekistonning tashqi iqtisodiy faoliyatidagi yangi tendensiya.....	1665
Xashimov Pazliddin Zukurovich, Sobirxo'jaev Xadyatillo Billoxon o'g'li	
Uy-joy fondini boshqarishning mazmun-mohiyati va o'ziga xos xususiyatlari.....	1671
Inoyatova Durdona Shoxaydarovna	
O'zbekiston va markaziy osiyo davlatlari budjet siyosatining qiyosiy tahlili.....	1677
Sharoxmatov Abduraxim Abdulamitovich	
Kambag'allikni qisqartirish – mamlakatda barqaror ijtimoiy-iqtisodiy o'sishni ta'minlash omili sifatida.....	1683
Tashbaeva Saodatxon Alisherovna	
Финансовые технологии: сущность и задачи.....	1687
Амонова Хафиза	
O'zbekistonning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish holati va investitsiya jarayonlarining o'ziga xos xususiyatlari.....	1690
O'rinov Akmaljon Axmadjonovich	
Budjet tashkilotlarida ichki audit tizimini shakllantirish: xorijiy tajriba.....	1695
Po'latov Tirkash Sotiboldiyevich	
"Ichki iste'mol uchun qayta ishlash" bo'xona protseduralarini O'zbekiston sharoitida qo'llashning ahamiyati.....	1699
Buranov Husniddin Husenovich, Allabergenov Ozodjon Maksudbayevich	
To'qimachilik sanoatini rivojlantirishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmini takomillashtirish.....	1703
Muxiddinova Kamola Sagdullayevna	
O'zbekiston respublikasida qishloq xo'jaligi tarmog'ining rivojlanishini iqtisodiy tahlili.....	1708
Aysachev Abdulfotix Abdulfazovich	
Kichik biznes korxonalari uchun eksport salohiyatini oshirish yo'llari va strategiyalar.....	1714
Mo'minova Kanizaxon	
Buxoro viloyatida agroklastar tizimi rivojlantirish yo'nalishlari va iqtisodiy samaradorligi.....	1718
Ro'ziyev Sobirjon Samatovich, Boltayeva Shaxnoz Bebudovna	
Temir yo'l tizimini modernizatsiya qilishda imitatsion model asosida tahliliy yondashuv.....	1724
Mamasidikov Muxsinjon Musajonovich	
Климатическая политика и «зеленая» трансформация: Торговля углеродными единицами (Углеродная торговля).....	1730
Исламов Шохзод Шухрат ўғли	
O'zbekistonda kichik va o'rta biznes sohasining rivojlanish tendensiyalarini ekonometrik modellarini tuzish asosida baholash.....	1738
Arzikulov Otabek Ali o'g'li, Xudoyorova Ruhshona Toshpo'lot qizi	
Ikkilamchi bozorda noturar joy ko'chmas mulk qiymatini baholashning huquqiy mexanizmini takomillashtirish.....	1743
Fayziyeva Gulnoza Abdurahmonovna	
O'zbekiston da yashil iqtisodiyotni barqaror rivojlantirishning strategik yo'nalishlari.....	1749
Otaxonova Dinora Musaboy qizi	
Tibbiy xizmatlarning rivojlanish evolutsiyasi va samaradorlik hamda xarajatlari tushunchalarining mohiyati.....	1754
Axmedov Zafarjon A'zamovich, Karabayev Sanjar Abdusamatovich, Uraqov Shokir Ulashovich	
Kichik biznes korxonalarda sanoat ishlab chiqarish samaradorligiga ta'sir etuvchi omillar.....	1762
Axmedova Nilufar Shuxratovna, Amirov Zubaydulla Toir o'g'li	
Raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish sharoitida yoshlarning ish bilan bandlik darajasini oshirish yo'llari.....	1768
Sharipov Sherzod Shavkatovich	
Paxta-to'qimachilik klasterlarida buxgalteriya hisobotlarini yuritishning muhim jihatlari.....	1772
Madartov Bahrom Quvondiqovich	

Aksiyadorlik jamiyatlarida o'z kapitali hisobini xalqaro moliyaviy hisobot standartlari asosida yuritishni takomillashtirish.....	1776
Axmedov Latayibxon Mamitxonovich	
Reklama xizmatlari bozorida raqobatbardoshlikni oshirish yo'llari.....	1780
Xamrakulov Azamat Baxritdinovich	
Iqtisodiyotni erkinlashtirish sharoitida xizmatlar sohasini rivojlantirish tendensiyalari.....	1785
Seytimbetov Kabul Serimbetovich	
O'zbekiston va islom taraqqiyot banki: hamkorlik va rivojlanish istiqbollari.....	1789
Dilovarxo'jayeva Dilnozaxon Shavkatxo'ja qizi	
Xodimlarni rag'batlantirish tizimida mehnatga haq to'lash	1793
Xamdamiy Nuriddin Abdimalikovich	
Mahalliy budjet daromadlarini shakllantirishda soliqlarning tutgan o'rni	1797
Kimsanboyeva Maftuna Baxodirovna	
Dunyo mamlakatlarida xorijiy talabalar oqimi tahlili va ta'lim eksportining demografik salohiyati	1802
Abdullayev Javoxir Jaxongirovich	

DUNYO MAMLAKATLARIDA XORIJIY TALABALAR OQIMI TAHLILI VA TA'LIM EKSPORTINING DEMOGRAFIK SALOHIYATI

Abdullayev Javoxir Jaxongirovich

Buxoro davlat texnika instituti tayanch doktranti
ORCID: 0009-0007-6258-4178

Annotatsiya: Ushbu maqolada globallashuv va raqobat kuchayib borayotgan sharoitda oliy ta'lim xizmatlari eksportining milliy iqtisodiyot va ta'lim tizimi rivojiga ta'siri tahlil qilinadi. Xususan, O'zbekistonda olib borilayotgan islohotlar, xorijiy talabalarni jalb qilish strategiyalari, xalqaro reytinglar va akkreditatsiya tizimi orqali ta'lim eksportini kengaytirish masalalari yoritilgan. Shuningdek, xalqaro ta'lim bozorida talabalar oqimi statistik ma'lumotlar asosida tahlil qilinib, mintaqalar kesimidagi o'sish dinamikasi ochib berilgan.

Kalit so'zlar: oliy ta'lim eksporti, xalqaro hamkorlik, statistik tahlil, xalqaro akkreditatsiya, xorijiy talabalar, demografik o'zgarishlar, innovatsiya.

Abstract: This article analyzes the impact of higher education services export on the development of the national economy and education system in the context of increasing globalization and competition. In particular, it highlights the reforms carried out in Uzbekistan, strategies for attracting international students, and the role of global rankings and accreditation systems in expanding educational exports. The study also provides a statistical analysis of student mobility in the international education market and reveals regional growth dynamics.

Key words: higher education export, international cooperation, statistical analysis, international accreditation, foreign students, demographic changes, innovation.

Аннотация: В данной статье рассматривается влияние экспорта услуг высшего образования на развитие национальной экономики и образовательной системы в условиях усиливающейся глобализации и конкуренции. Особое внимание уделено реформам, реализуемым в Узбекистане, стратегиям привлечения иностранных студентов, вопросам расширения экспорта образования через международные рейтинги и систему аккредитации. Также на основе статистических данных анализируются потоки студентов на международном образовательном рынке и раскрыта динамика роста по регионам.

Ключевые слова: экспорт высшего образования, международное сотрудничество, статистический анализ, международная аккредитация, иностранные студенты, демографические изменения, инновации.

KIRISH

Bugungi globallashuv va raqobat sharoitida oliy ta'lim sohasining eksport salohiyati milliy iqtisodiyotning innovatsion rivojlanishida muhim omilga aylanmoqda. Ayniqsa, oliy ta'lim xizmatlari eksporti, yuqori malakali kadrlar tayyorlash va xalqaro hamkorlikni kengaytirish orqali davlatlararo ta'lim integratsiyasini chuqurlashtirishda alohida o'rin tutmoqda. O'zbekistonda olib borilayotgan chuqur islohotlar, jumladan oliy ta'lim muassasalarining mustaqilligi, chet ellik talabalarni jalb qilishga qaratilgan strategik dasturlar, xalqaro reytinglar va akkreditatsiyalarning joriy etilishi – bularning barchasi mamlakat ta'lim tizimining global maydondagi raqobatbardoshligini oshirishga xizmat qilmoqda.

Xalqaro ta'lim bozori tobora kengayib, 2024–yilga kelib dunyo bo'yicha chet elda tahsil olayotgan talabalar soni 6 milliondan oshdi. Bu raqam global ta'lim xizmatlari eksportining nafaqat iqtisodiy, balki siyosiy va

madaniy ahamiyatini ham ko'rsatib beradi. Shunday sharoitda har bir oliy ta'lim muassasasi o'zining xalqaro raqobatbardoshligini oshirish, marketing strategiyalarini ishlab chiqish va xorijiy talabalar uchun qulay akademik hamda ijtimoiy muhit yaratish orqali bu jarayonda faol ishtirok etishga intilmoqda.

Xorijiy talabalarni jalb qilish strategiyasi – bu faqatgina reklama va targ'ibot tadbirlarini emas, balki institutsional salohiyat, infratuzilma, xalqaro akkreditatsiyalar, o'qituvchilar malakasi, ta'lim sifatining xalqaro standartlarga mosligi, grantlar va qo'llab-quvvatlash mexanizmlarini o'z ichiga oluvchi kompleks yondashuvni talab qiladi.

Global ta'lim bozorida talabalar oqimini tahlil qilish har bir oliy ta'lim muassasasi uchun strategik ahamiyatga ega, chunki bu orqali universitetlar o'zining xalqaro ta'lim maydonidagi pozitsiyasini aniqlay oladi. Talabalar qaysi mintaqalardan va qaysi yo'nalishlardan ko'proq kelayotganini bilish muassasaga o'zini qaysi yo'nalishlarda raqobatbardosh qilish, qaysi bozorlarga chiqish va qanday marketing strategiyalarini ishlab chiqish lozimligini aniqlash imkonini beradi. Bu tahlil, shuningdek, xorijiy talabalarni jalb qilish strategiyasini aniqlashtirishda muhim omil bo'lib xizmat qiladi, chunki u orqali muassasa talab yuqori bo'lgan mamlakat va mintaqalarga yo'naltirilgan til, madaniyat, grant va stipendiya dasturlarini ishlab chiqishi mumkin. Bundan tashqari, talabalar oqimining tahlili ta'lim dasturlarini diversifikatsiya qilish va ularni xalqaro talab hamda me'yorlarga moslashtirishda yordam beradi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Oliy ta'lim xizmatlari eksportini kengaytirish va rivojlantirish bo'yicha bir qancha xorijiy ilmiy nashrlarda ma'lumotlar chop etilgan. Xususan, quyidagi xorijiy olimlarning oliy ta'lim borasida bildirgan fikrlari bilan tanishamiz: oliy ta'limning xalqarolashtirilishi – bu mamlakatlar uchun ta'lim sifatini oshirish va raqobatbardoshligini ta'minlashning muhim yo'lidir (Zhu, 2024) [1]. Bu jarayon nafaqat talabalar va o'qituvchilarning xalqaro mobilligini oshirish, balki o'quv dasturlarini xalqaro talablarga moslashtirish, ilmiy tadqiqotlarni rivojlantirish va xalqaro hamkorlikni kuchaytirishni o'z ichiga oladi (Wadhwa & Jha, 2014) [2]. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining qarorlari bilan oliy ta'lim tizimini tubdan isloh qilish, uni jahon standartlariga moslashtirish va xalqaro hamkorlikni kengaytirishga qaratilgan chora-tadbirlar belgilangan (Troitskiy & Yun, 2021) [3].

Oliy ta'lim xizmatlari eksportini rivojlantirish bo'yicha quyidagi yo'nalishlar mavjud: ta'lim muassasalarini xalqaro miqyosda targ'ib qilish, veb-saytlar, ijtimoiy tarmoqlar va xalqaro ta'lim ko'rgazmalarida ishtirok etish (Nagy & Berács, 2012) [4]; xorijiy universitetlar bilan hamkorlikni rivojlantirish, qo'shma o'quv dasturlarini yaratish va talabalar almashinuvini rag'batlantirish (Brache et al., 2022) [5]; o'quv dasturlarini xalqaro standartlarga moslashtirish, o'qituvchilarning malakasini oshirish va ta'lim infratuzilmasini modernizatsiya qilish (Lapina et al., 2016) [6].

Yuqorida ko'rsatilgan ilmiy izlanishlarda oliy ta'lim xizmatlari eksportini tashkil etishning xalqaro hamkorlik, o'quv dasturlarini jahon standartlariga moslashtirish, OTMlarni global ijtimoiy tarmoqlar va internet orqali targ'ib qilish masalalari keng yoritilgan. Biroq jahon ta'lim bozorida talabalar oqimini tahlil qilish orqali strategiyalar ishlab chiqish va ularni amaliyotga joriy etish bo'yicha yetarlicha tadqiqotlar mavjud emas.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur maqolani tayyorlashda tizimli va qiyosiy tahlil, abstraktsiya, guruhlash, monografik kuzatuv, analiz va sintez usullaridan foydalanildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Global ta'lim bozorida talabalar oqimini tahlil qilish maqsadida YUNESKO xalqaro tashkilotining barqaror rivojlanish dasturi doirasida tayyorlangan xorijiy talabalar oqimi to'g'risidagi statistik axborot keltiriladi (1-jadval):

1-jadval. Dunyo bo'ylab xorijiy talabalar oqimi [7].

Ko'rsatkich nomi	Chet elda tahsil olayotgan jami xalqaro oliy o'quv yurtlari talabalari soni					
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Dunyo bo'yicha	5416029	5722159	6111231	6560075	6440413	6859426
Dengiz yo'li bo'lmagan rivojlanayotgan mamlakatlar	504725	556286	613567	676914	694512	736293
Eng kam rivojlangan davlatlar	408501	429789	472706	503650	504654	531827
Rivojlanayotgan kichik orol davlatlari	105246	106364	108867	112635	112057	111191
Sahroi Kabir Afrikasi	410391	411210	426905	456550	483405	527955

Shimoliy Afrika va G'arbiy Osiyo	630569	664333	688543	726719	757263	791108
Shimoliy Afrika	159388	170008	178569	195726	212395	229945
G'arbiy Osiyo	471181	494325	509974	530993	544868	561163
Markaziy va Janubiy Osiyo	828391	907584	1035429	1171360	1195339	1369730
Markaziy Osiyo	197302	217854	246398	293681	320424	339392
Janubiy Osiyo	631089	689730	789031	877679	874915	1030338
Sharqiy va Janubi-Sharqiy Osiyo	1424648	1512151	1602383	1673360	1565503	1584949
Sharqiy Osiyo	1117767	1184098	1247369	1300014	1211567	1227647
Janubi-Sharqiy Osiyo	306881	328053	355014	373346	353936	357302
Lotin Amerikasi va Karib dengizi	334570	363882	390720	415700	414941	448461
Okeaniya	31648	31747	32034	32000	29755	30004
Avstraliya va Yangi Zelandiya	18970	19092	19334	19668	17972	18101
Okeaniya (Avstraliya va Yangi Zelandiyadan tashqari)	12678	12655	12700	12332	11783	11903
Yevropa va Shimoliy Amerika	1126761	1147119	1157719	1185179	1189007	1213819
Yevropa	988606	1010839	1005036	1024051	1036631	1045935
Shimoliy Amerika	138155	136280	152683	161128	152376	167884
Dunyo bo'yicha mintaqalar kesimida	4891964	5144172	5442492	5773441	5747244	6077244
Arab davlatlari	493934	522100	547784	584388	611038	633402
Markaziy va Sharqiy Yevropa	458891	465936	430470	447817	463997	465595
Markaziy Osiyo	267900	291008	320251	366524	394432	419143
Sharqiy Osiyo va Tinch okeani	1445716	1531905	1620986	1689002	1579418	1599030
Lotin Amerikasi va Karib dengizi	336209	365482	391938	416859	416035	449500
Shimoliy Amerika va G'arbiy Evropa	751253	769713	815630	831977	822134	852090
Janubiy va G'arbiy Osiyo	631089	689730	789031	877679	874915	1030338
Sahroi Kabir Afrikasi	401986	402152	417643	446622	473244	516928
Rivojlanayotgan kichik orol davlatlari	104986	106146	108759	112573	112031	111218
Jahon bankining daromad guruhlari	7993954	8456061	8976041	9576317	9543288	10164479
Kam daromadli mamlakatlar	221830	239992	282762	311194	329628	344204
Past o'rta daromadli mamlakatlar	1216149	1310192	1451205	1631944	1690828	1923194
O'rta daromadli mamlakatlar	3229002	3443680	3672225	3947817	3940351	4233205
Yuqori o'rta daromadli mamlakatlar	1930606	2050761	2143170	2232739	2162264	2226212
Yuqori daromadli mamlakatlar	1396367	1411436	1426679	1452623	1420217	1437664

YUNESKO xalqaro tashkilotining Barqaror rivojlanish dasturi doirasida tayyorlangan mazkur statistik ma'lumotda so'nggi yillarda xorijiy mamlakatlarda ta'lim olayotgan xalqaro talabalar sonining izchil o'sib borayotganini ko'rish mumkin. Ushbu statistik ma'lumotda 2017–2022-yillar davomida chet elda tahsil olayotgan oliy o'quv yurtlari talabalari sonidagi o'zgarishlar aks ettirilgan. Umumiy dinamika shuni ko'rsatadiki, dunyo bo'ylab xalqaro talabalar soni 2017-yildagi 5 416 029 nafardan 2022-yilda 6 859 426 nafarga yetgan. Bu holat ta'limga bo'lgan xalqaro talabning ortib borayotganidan dalolat beradi.

Mintaqalar bo'yicha tahlilda quyidagilar aniqlandi:

1. Dengiz yo'liga ega bo'lmagan rivojlanayotgan mamlakatlar. Ushbu davlatlarni tark etib, xalqaro talabaga aylanganlar soni sezilarli darajada oshgan. 2017-yilda bu ko'rsatkich 504 725 nafarni tashkil etgan bo'lsa, 2022-yilga kelib 736 293 nafarga yetgan. Mazkur o'sishni ichki imkoniyatlarning cheklanganligi, ta'lim sifatining pastligi va mutaxassisliklar xilma-xilligining yetarli emasligi bilan izohlash mumkin.

2. Afrika mintaqalari.

Sahroi Kabir Afrikasidan 2017-yilda 630 589 nafar talaba xorijdagi OTMlarni tanlagan bo'lsa, 2022-yilda bu raqam 791 395 nafarga yetgan.

Shimoliy Afrika va G'arbiy Osiyo mintaqasida ham o'sish kuzatilgan bo'lib, 2022-yilda xorijiy talabalar soni 758 163 nafarni tashkil etgan.

3. Osiyo mintaqalari.

Markaziy va Janubiy Osiyodan kelayotgan xalqaro talabalar soni 2017-yildagi 828 391 nafardan 2022-yilda 1 369 730 nafarga yetgan.

Sharqiy va Janubi-Sharqiy Osiyoda ham o'sish kuzatilgan bo'lib, 2022-yilda talabalar soni 1 227 647 nafarga yetgan.

4. Lotin Amerikasi va Karib dengizi mintaqasi. Ushbu hududdan kelayotgan xalqaro talabalar soni 2017-yildagi 334 570 nafardan 2022-yilda 432 082 nafarga oshgan.

5. Yevropa va Shimoliy Amerika.

Yevropa bo'ylab xalqaro talabalar soni 988 660 nafardan 1 213 750 nafarga yetgan.

Shimoliy Amerikada esa ushbu ko'rsatkich 138 155 nafardan 128 413 nafarga kamaygan. Bu mintaqada xorijiy talabalar sonining pasaygani kuzatilmogda.

6. Daromad guruhlari bo'yicha tahlil. Jahon bankining tasnifiga ko'ra:

Kam daromadli mamlakatlardan kelayotgan xalqaro talabalar soni 2017-yilda 221 830 nafar bo'lgan bo'lsa, 2022-yilda 342 416 nafarga yetgan. Oxirgi olti yillikda o'rtacha o'sish 9 foizni tashkil etgan.

Past o'rta daromadli mamlakatlarda 2022-yilda bu ko'rsatkich 1 923 194 nafarga yetib, o'rtacha yillik o'sish 10 foizni tashkil etgan. Mazkur guruh boshqa daromad guruhlari orasida eng tez sur'atlarda o'sayotgan va son jihatdan yuqori ulushga ega bo'lgan guruh hisoblanadi.

O'rta daromadli mamlakatlar xalqaro talabalar soni bo'yicha yetakchi bo'lib, 2022-yilda bu ko'rsatkich 4 433 205 nafarga yetgan. Oxirgi olti yillikda o'rtacha o'sish 6 foizni tashkil etgan.

Yuqori o'rta daromadli mamlakatlardan kelayotgan xalqaro talabalar soni 2017-yilda 1 930 606 nafarni tashkil etgan bo'lsa, 2022-yilda bu raqam 2 226 212 nafarga yetib, o'rtacha o'sish 3 foizga teng bo'lgan.

Yuqori daromadli mamlakatlarda esa ushbu ko'rsatkich 2017-yildagi 1 396 367 nafardan 2022-yilda 1 420 273 nafarga yetgan bo'lib, o'rtacha o'sish atigi 1 foizni tashkil etgan.

Umuman olganda, xalqaro oliy ta'limda tahsil olayotgan talabalar soni yildan-yilga ortib borayotganini kuzatish mumkin (2021–2022-yillardagi pandemiya davrini hisobga olmaganda). Ayniqsa, rivojlanayotgan davlatlar va Osiyo mintaqasidan kelayotgan talabalar soni keskin oshgan. Shimoliy Amerikada esa pasayish tendensiyasi mavjud. Daromadlar guruhi bo'yicha tahlil shuni ko'rsatadiki, xalqaro talabalarning deyarli yarmi o'rta daromadli aholi qatlamidan chiqmogda. Qabul qiluvchi mamlakatning madaniy xususiyatlari ham chet ellik talabalarni jalb qilishga sezilarli darajada ta'sir qiladi. Madaniy farq (yoki madaniy masofa) til tafvutlari, irqiy, etnik, diniy va ijtimoiy normalar bilan bog'liq bo'lib, xalqaro ta'lim jarayonida muhim omil sifatida ko'riladi. Sotsiolog Geert Hofstede mamlakatlar o'rtasidagi madaniy masofani baholash uchun bir nechta parametrlar asosida vosita ishlab chiqqan. Bular: hokimiyatdan uzoqlik darajasi, individualizm darajasi, gender yo'nalganlik (ya'ni erkak yoki ayolga xos madaniyat), noaniqlikdan qochish, uzoq muddatli strategik fikrlash hamda istak va hohishlarga berilishdir. Ushbu mezonlar o'rtasidagi farq qanchalik katta bo'lsa, xalqaro talabalarni jalb qilish va ularning yangi muhitga moslashuvi shunchalik murakkab kechadi [8]. Masalan, arab mamlakatlaridagi universitetlarda amerikalik talabalar soni ortib borayotganiga qaramay (2004-yilda 1 000 nafar, 2017–yilda deyarli 2 000 nafar), Saudiya Arabistoni o'zining qulay shart-sharoitlariga qaramay, amerikalik talabalar uchun mashhur o'quv yo'nalishi sifatida yetarlicha tanilmagan. Bu holat, asosan, qirolikda oliy ta'lim tizimining kuchli diniy yo'nalishga ega ekanligi bilan izohlanadi. Shu sababli, madaniy jihatdan mezbon mamlakatdan uzoq bo'lgan xorijlik talabalar uchun maxsus madaniyatlararo moslashuv dasturlarini ishlab chiqish zarurati tug'iladi. Masalan, diniy qarashlarga bog'liq oziq-ovqat masalalari ayrim Osiyo davlatlaridan kelgan talabalar uchun Gonkong universitetlarida o'qish qaroriga salbiy ta'sir ko'rsatmogda.

Ta'lim tilining maqomi ham o'quv mamlakati va universitet tanloviga ta'sir qiluvchi muhim omildir. Ingliz tilining global maqomi va xalqaro talablarga mosligi ingliz tilida so'zlashuvchi mamlakatlarni eng jozibador ta'lim markazlariga aylantirmogda. Masalan, Gollandiya ingliz tilida so'zlashmaydigan mamlakatlar orasida birinchi bo'lib, 1950-yildan boshlab ingliz tilida ta'lim xizmatlarini taklif eta boshlagani tufayli xalqaro miqyosda katta ommalashuvga erishgan [9].

Muayyan tilning dunyodagi yetakchiligi bir qator mezonlarga – texnologik ilg'orlik, iqtisodiy va ilmiy muvaffaqiyatlarga erishgan mamlakatning tiliga bog'liq. Shu sababli, ushbu tillarda ta'lim beruvchi mamlakatlar xorijiy talabalar orasida katta talabga ega bo'ladi. Shuningdek, chet elliklarga bo'lgan munosabat madaniyati va qabul qiluvchi mamlakatdagi boshqa irq va din vakillariga nisbatan bag'rikenglik darajasi ham xalqaro talabalarni jalb qilish imkoniyatlariga jiddiy ta'sir ko'rsatadi. Qabul qiluvchi mamlakatdagi turmush darajasi, geografik joylashuv va iqlim sharoitlari ham bu jarayonda e'tiborga olinadigan muhim omillar sirasiga kiradi.

Hozirgi bosqichda jahonning yetakchi universitetlari o'z strategiyalarida aniq maqsadli bozorlar va talab yuqori bo'lgan ta'lim dasturlarini taklif etishga alohida e'tibor qaratmogda. Ta'lim xizmatlarini eksport qilish bo'yicha universitet strategiyasini ishlab chiqish metodologiyasi chet ellik talabalarni yollash uchun maqsadli mamlakatlarni aniqlash va har bir mamlakat uchun moslashtirilgan ta'lim taklifini ishlab chiqishni o'z ichiga oladi.

Oldingi paragrafda o'rganilgan omillar, shuningdek, jahon ta'lim xizmatlari bozoridagi tendensiyalarni hisobga olgan holda, strategiyani shakllantirish uch darajadagi tahlilga asoslanadi:

1. Global daraja. Bu darajada jahon ta'lim bozorining umumiy tendensiyalari va rivojlanish qonuniyatlari hisobga olinadi, bu esa dunyodagi barcha ta'lim jarayoni ishtirokchilariga turli darajada ta'sir qiladi.

2. Milliy daraja. Bu bosqichda maqsadli bozor omillari va universitet joylashgan mamlakatning ichki shart-sharoitlari tahlil qilinadi.

3. Universitet darajasi. Bu darajada universitetning muayyan bozorda strategiyani amaliyotga tatbiq etish imkoniyatlari aniqlanadi.

Ishlab chiqiladigan strategiya metodikasi demografik va ijtimoiy-iqtisodiy ko'rsatkichlar hamda ta'lim bo'yicha taklifni ishlab chiqish sxemasi asosida maqsadli mamlakatlarni tanlashni o'z ichiga oladi. Ta'lim xizmatlarini chet ellik talabalarga eksport qilish uchun ma'lum bir mamlakatda yosh aholining ulushi va farovonlik darajasi belgilangan mezonlarga mos bo'lishi zarur.

Birlashgan Millatlar Tashkilotining Inson taraqqiyot indeksi yondashuvi asosida demografik nuqtayi nazardan quyidagi formula orqali demografik salohiyat indeksini ishlab chiqdik. Indeks matematik-statistik usul asosida tuzilgan bo'lib, u geometrik o'rtacha orqali hisoblanadi. Bunday yondashuv har bir ko'rsatkichning nisbiy qiymat ekanligini inobatga oladi:

1. Mamlakatning dunyo aholisidagi ulushi. Bu ko'rsatkich to'g'ridan-to'g'ri jalb qilinishi mumkin bo'lgan xorijiy talabalar sonini aniqlashda asos bo'lib xizmat qiladi (Jahon banki ma'lumotlari, 2017–2022) [10].

2. Mamlakatlarda o'smirlar sonining umumiy aholi sonidagi ulushi. Bu ko'rsatkich o'rta va uzoq muddatli istiqbolida ma'lum bir mamlakatdan talabalarni jalb qilishning maqbulligini aniqlaydi (Jahon banki ma'lumotlari, 2017–2022) [11].

3. Oliy ta'limni xorijda olayotgan talabalarining umumiy aholi soniga nisbati. Mazkur ko'rsatkich kelgusi yillar uchun potensial xalqaro talabalar sonini aniqlashda qo'llaniladi (YUNESKO xalqaro tashkilotining Barqaror rivojlanish dasturi doirasida tayyorlangan xorijiy talabalar oqimi, 2017–2022) [12].

Ushbu uchta ko'rsatkich har biri bir xil oraliqda (0–100) ifodalanadi, bu esa geometrik o'rtachani qo'llash imkonini beradi. Teng og'irliklardan foydalanish, mezonlar orasida hech birining ustunligi yo'qligi faraziga asoslanadi va ko'rsatkichlar ta'sirini muvozanatlash imkonini beradi. Og'irliklarni taqsimlash bo'yicha yagona nazariy asos mavjud bo'lmagani sababli, tadqiqotchi sog'lom fikr asosida qaror qabul qiladi [13].

Shunday qilib, biz yosh aholisi yuqori bo'lgan, chet elda ta'lim olish va yashash uchun yetarlicha iqtisodiy ta'minotga ega bo'lgan salohiyatli xorijiy talabalar sonini aniqlashimiz mumkin. Shu bilan birga, geometrik o'rtacha bir ko'rsatkich hisobiga boshqasini to'liq qoplash imkoniyatini kamaytiradi [14] va turli hududlarni bir-biri bilan taqqoslash imkonini beradi [15].

Jahon banki va YUNESKO xalqaro tashkilotining rasmiy sahifalarida yuqorida keltirilgan uch omil bo'yicha 206 ta mamlakat uchun mavjud bo'lgan ma'lumotlar asosida tahlil amalga oshirildi. Mamlakatlar sonining ko'pligi bois, Osiyo, Yevropa, Afrika hamda Janubiy va Shimoliy Amerika qit'alari kesimida eng istiqbolli bo'lgan 10 tadan potensial maqsadli bozorlar aniqlandi (2-jadval).

2-jadval. Ta'lim xizmatlari eksportining demografik salohiyati indeksi.

№	Mamlakat	Indeks	№	Mamlakat	Indeks
Osiyo			Afrika		
1	Xitoy	0,058522	1	Nigeriya	0,001719
2	Hindiston	0,039169	2	Marokash	0,000135
3	Pokiston	0,001313	3	Jazoir	0,000094
4	Indoneziya	0,000902	4	Efiopiya	0,000090
5	Vetnam	0,000655	5	Keniya	0,000077
6	Bangladesh	0,000586	6	Kamerun	0,000072
7	Eron, Islomiy Rep.	0,000307	7	Sudan	0,000059
8	Turkiya	0,000215	8	Gana	0,000049
9	Filippin	0,000181	9	Janubiy Afrika	0,000045
10	Nepal	0,000171	10	Kot-d'Ivuar	0,000045
Shimoliy va Janubiy Amerika			Yevropa		
1	Amerika Qo'shma Shtatlari	0,001368	1	Rossiya Federatsiyasi	0,000336
2	Braziliya	0,000767	2	Germaniya	0,000319
3	Meksika	0,000257	3	Frantsiya	0,000277
4	Kolumbiya	0,000134	4	Italiya	0,000141
5	Kanada	0,000067	5	Ukraina	0,000115

6	Peru	0,000066	6	Birlashgan Qirollik	0,000106
7	Venesuela Respublikasi	0,000050	7	Ispaniya	0,000069
8	Ekvador	0,000026	8	Polsha	0,000034
9	Argentina	0,000023	9	Ruminiya	0,000024
10	Boliviya	0,000016	10	Gretsiya	0,000013

Osiyo qit'asida:

- Xitoy (0,058522) – indeks bo'yicha mutlaq yetakchi. Bunga asosiy sabab sifatida aholi sonining ko'pligi (1,4 milliarddan ortiq), yosh aholining yuqori ulushi, ta'limga bo'lgan yuqori talab, shuningdek, yillar davomida eng ko'p xorijiy talaba chiqargan mamlakat sifatida tan olinganligi ko'rsatiladi.

- Hindiston (0,039169) – indeks ko'rsatkichi bo'yicha ikkinchi o'rinda turadi. Aholi soni va yosh aholining ulushi yuqoriligi bu mamlakatni salohiyatli bozor sifatida ko'rsatmoqda.

- Pokiston (0,001313) va Indoneziya (0,000902) – bu mamlakatlar indeksi Xitoy va Hindistondagidek yuqori bo'lmasa-da, madaniy va diniy jihatdan yaqinligi sababli kelajakda o'zlashtirish uchun salohiyatli bozor sifatida qaralishi mumkin.

Afrika qit'asida:

- Nigeriya (0,001719) – qit'a bo'yicha yetakchi hisoblanadi. Aholi sonining katta bo'lishi (200 milliondan ortiq), yoshlar ulushining yuqoriligi va O'zbekiston bilan hamkorlik aloqalari hali yetarlicha rivojlanmaganligi uni istiqbolli bozor sifatida ko'rsatadi.

- Marokash (0,000135) va Jazoir (0,000094) – indeks ko'rsatkichlari nisbatan past. Biroq madaniy va diniy yaqinlik ularni ham salohiyatli hududlar qatoriga qo'shadi.

Shimoliy va Janubiy Amerika qit'alarida:

- AQSh (0,001368) – mintaqadagi yetakchi mamlakat. Aholi tarkibidagi yoshlar ulushi yuqori bo'lishi, ta'lim narxining balandligi kabi omillar ko'plab yoshlarni xorijda ta'lim olishga undamoqda.

- Braziliya (0,000767) – AQShdan keyin ikkinchi o'rinda. Katta aholi soni va yoshlar ulushining ko'pligi bu mamlakatni ham xorijiy ta'lim xizmatlari uchun istiqbolli qiladi.

Yevropa qit'asida:

- Rossiya (0,000336) – qit'a doirasida yetakchi hisoblanadi. Aholi sonining nisbatan ko'pligi indeksning yuqoriligi sabab bo'lgan asosiy omillardan biridir.

- Osiyo mamlakatlari, ayniqsa Xitoy va Hindiston, O'zbekiston oliy ta'lim muassasalariga talabalarni jalb qilish bo'yicha eng yuqori salohiyatga ega. Bunga ularning katta aholi soni, yoshlar ulushi va O'zbekiston bilan yaqin madaniy-siyosiy munosabatlari sabab bo'lmoqda. Afrika mamlakatlari indeks bo'yicha pastroq o'rinda bo'lsa-da, geografik uzoqlik va hamkorlikning sustligi bu holatga ta'sir qilmoqda. Shimoliy va Janubiy Amerikada AQSh va Braziliya, Yevropada esa Rossiya yetakchilik qilmoqda.

Shunga qaramay, xorijiy talabalarni jalb qilishni kuchaytirish maqsadida Xitoy, Hindiston va Rossiya bilan ta'lim sohasidagi hamkorlikni kengaytirish, shuningdek, Pokiston, Bangladesh, Turkiya, Eron, Vetnam, Afg'oniston, Nepal, hamda Janubi-Sharqiy Osiyo davlatlari (xususan, Indoneziya, Vetnam, Filippin) potentsial donor mamlakatlar sifatida qaralishi lozim. Bu hududlarda aholining ko'pligi va demografik salohiyatning o'sish yoki barqaror tendensiyasi kuzatilmoqda. Shu bilan birga, Afrika mamlakatlari bilan ham ijtimoiy-iqtisodiy aloqalarni rivojlantirish istiqbollari ko'rib chiqilishi zarur.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Dunyoning yetakchi universitetlarining ta'lim xizmatlarini eksport qilishdagi muvaffaqiyati asosan universitet strategiyasiga tayanadi. Bu strategiya universitetning xalqaro faoliyatiga, ta'lim xizmatlarining global bozordagi raqobatdosh ustunliklariga va harakatlar rejasiga asoslanadi. Strategiya tuzishda mamlakatlar, universitetning ichki salohiyati (ta'lim, moliyaviy, kadrlar va tashkiliy imkoniyatlar), xorijiy bozorlarning imkoniyatlari va xatarlarini tahlil qilish hamda ta'lim sohasidagi davlat siyosatiga moslashish muhimdir.

Xalqaro universitet strategiyalarining tahlili shuni ko'rsatadiki, ularni shakllantirishda yagona yondashuv mavjud emas. Ba'zi universitetlar o'zining mustaqil xalqaro strategiyasiga ega bo'lsa, boshqalari esa xalqaro faoliyatni umumiy strategiyaning tarkibiy qismi sifatida olib boradi. Oliy ta'lim muassasasining xalqaro strategiyasi uning missiyasi, qadriyatlari hamda mamlakat va mintaqadagi o'rniga mos holda shakllanadi.

Shunday qilib, OTMLar ta'lim xizmatlarini eksport qilish jarayonida yuqorida taqdim etilgan demografik salohiyat indeksidan foydalanish orqali xorijiy talabalar mobilligini tahlil qilishi va istiqbolli bozorlarni aniqlab, ularga yo'naltirilgan strategiyalarni ishlab chiqishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Abdullayev Javoxir. O'zbekistonda tibbiy ta'lim eksportining rivojlanish tendensiyalari. Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot jurnali, Vol. 3 No. 3 (2025 yil), 824–831 bet. <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/journal/index.php/GED/article/view/4793>
2. Brache, J., Callagher, L., & Husted, K. (2022). The effects of interfirm cooperation purpose on export performance: Choosing between local and overseas partners. *Journal of Business Research*, 148, 12–22. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2022.04.035>
3. Cheng, Y. C., Cheung, A. C. K., & Ng, S. W. (Eds.). *Internationalization of higher education: The case of Hong Kong*. Springer, 2015. Vol. 28.
4. Decancq, K., & Lugo, M. A. (2013). Weights in multidimensional indices of wellbeing: An overview. *Econometric Reviews*, 32(1), 14.
5. Geert Hofstede. *Culture's Consequences: Comparing Values, Behaviors, Institutions, and Organizations Across Nations*. Second Edition, Thousand Oaks CA: Sage Publications, 2001.
6. Lapina, I., Roga, R., & Mürsepp, P. (2016). Quality of higher education. *International Journal of Quality and Service Sciences*, 8(3), 263–278. <https://doi.org/10.1108/ijqss-04-2016-0029>
7. Левина Е. И. Методика оценки демографических процессов в регионе. *Вестник Томского государственного университета. Экономика*, 2016, № 3 (35), С.188.
8. Nagy, G., & Berács, J. (2012). Antecedents to the export market orientation of Hungarian higher education institutions, and their export performance consequences. *Journal of Marketing for Higher Education*, 22(2), 231–256. <https://doi.org/10.1080/08841241.2012.738716>
9. Troitskiy, E. F., & Yun, S. M. (2021). Uzbekistan: New Milestones of Higher Education Internationalization. *Vysshee Obrazovanie v Rossii = Higher Education in Russia*, 30(10), 157–168. <https://doi.org/10.31992/0869-3617-2021-30-10-157-168>
10. Wadhwa, R., & Jha, S. (2014). Internationalization of Higher Education. *Higher Education for the Future*, 1(1), 99–119. <https://doi.org/10.1177/2347631113518399>
11. Zhu, R. (2024). Research on the Development Strategies and Challenges of Internationalization of Higher Education in China. *Region - Educational Research and Reviews*, 6(8), 104. <https://doi.org/10.32629/rerr.v6i8.2501>
12. UNESCO Data Centre – International Student Mobility, 2017–2022. <https://data.uis.unesco.org/index.aspx?queryid=3807#>
13. World Bank – Total Population. <https://data.worldbank.org/indicator/SP.POP.TOTL>
14. World Bank – Population ages 0–14 (% of total). <https://data.worldbank.org/indicator/SP.POP.0014.TO.ZS?view=chart>
15. UNDP – Human Development Index FAQ. <http://hdr.undp.org/en/faq-page/human-development-index-hdi#t292n2880>

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025. № 4

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>
